

NUPinfo – hírek

■ Dr. Jánosi György miniszter úr vezetésével a Gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium munkatársai a Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézetben szakmai megbeszélésen vettek részt. A Héraklész programban és a KSI SE-ben szereplő sportágak vezetőinek bemutatkozása, majd beszámolója után az intézet és a Héraklész programok jövőbeni feladatairól esett szó.

■ A KSI korábbi szakosztályvezetőjét, a Héraklész program kajak-kenu sportági felelősét, *Schmidt Gábort* választották a Magyar Kajak-Kenu Szövetség új főtitkárának. Schmidt e tisztséget *Füleky András*tól vette át, akit a közelmúltban neveztek ki a GYISM Versenysport és Utánpótlás Főosztályának vezetőjévé.

■ A GYISM képviselőjében *Füleky András*, valamint *Tatár András* volt a vendége annak az értekezletnek, amely október 2-án került megrendezésre a Héraklész sportágak felelőseinek a részvételével. A nyári időszakot értékelő sportági beszámoló után a minisztérium és a NUPI együttműködése szerepelt a napirenden.

■ A Főpolgármesteri Hivatal Sport Ügyosztálya és a Sportági Szakszövetségek Budapesti Szövetsége szervezésében az Újvárosi Díszterme október 4-én adott otthont a III. „Sport és a nevelés, nevelés a sportban” jegyében zajlott nemzetközi sportkonferenciának. A tanácskozás alap gondolata az Európai Tanács „2004 a sport és a nevelés éve” programján alapult. A konferencia résztvevői ismertették az önkormányzatok, az oktatási intézmények és a sportirányítás, valamint a NUPI kooperációjának lehetőségeit, és egyben a "Sport és a nevelés, nevelés a sportban" program kapcsán elvégzendő jövőbeni feladatokat. A konferencián munkatársaink is részt vettek.

■ Október 15-én a kiemelt élsportolói osztályokat működtető iskolák igazgatói jártak intézetünkben. A négy oktatási intézmény (Csík Ferenc Általános Iskola és Gimnázium, a Kölcsey Ferenc Gimnázium, a Vörösmarty Gimnázium és a Bródy Gimnázium) vezetői a 2003/2004-es tanév beiskolázásával összefüggő feladatok egyeztetése mellett a Héraklész Bajnokprogrammal, valamint a Pedagógiai Kutatócsoporttal való szakmai együttműködés lehetőségéről tárgyaltak.

■ Új szakosztállyal bővült a KSI. A nemrégiben megalakult Sí szakosztály elsődleges célja a különböző sí szakágak felélesztése, valamint egy tömegsportbázis létrehozása a 6-16 éves fiatalok bevonásával. A téli sportok szerelmesei az alpesi sí, a sífutás, a biatlon, a sítúrázás szakágakban, valamint snowboardozás-ban próbálhatják ki magukat.

■ Ismét egy nagyszerű szakmai-tudományos edzőtovábbképző konferenciának adott otthont a TF. A nyári „A kiválasztás, utánpótlásnevelés és tehetséggondozás” témakörben megrendezett szimpózium után, októberben a regeneráció volt a témája a Wesselényi Sport Közalapítvány anyagi támogatásával, a TFTI, a MOB, a Magyar Sporttudományi Társaság, a Magyar Edzők Társasága, valamint a Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet által közösen létrehozott előadássorozatnak.

■ A NUPinfo szerkesztősége várja az utánpótlással kapcsolatos, publikációra érdemes témákat, írásokat, információkat, híreket, olvasói leveleket, esetleg meghívásokat.

A KSI szakosztályaiban az alábbi edzők várják a fiatalok jelentkezését:

Atlétika - *Kasperkiewicz Gábor* (Tel: 06-20-949-3790)
Asztalitenisz - *Lakatos Gyula* (Tel: 06-30-231-7646)
Judo - *Szombat Attila* (Tel: 06-30-229-0228)
Sportlövészet - *Plichta Györgyi* (Tel: 06-70-311-4087)
Kerékpár - *Somogyi Miklós* (Tel: 06-30-982-7138)
Kajak - *Sztaió István* (Tel: 06-20-920-8187)
Kenu - *Kovács Tamás* (Tel: 06-30-260-6326)

Női torna - *Zsuzsóz Tanaozsóz* (Tel: 06-30-996-2051)
Ffi.Torna - *Kovács István* (Tel: 06-30-996-6076)
Ökölvívás - *Svasznek Jenő* (Tel: 06-30-447-3252)
Öttusa - *Jámbor Gyöngyi* (Tel: 06-30-412-5804)
Vízilabda - *Merész András* (Tel: 06-30-221-4222)
Sí szakosztály - *Járosi Tamás* (Tel: 06-20-983-3714)

További szakosztályi információk a www.nupi.hu/hirlevel és a www.nupi.hu/ksi weboldalunkon található.

NUPinfo

NUPinfo

Felelős kiadó: Dr. Szabó Tamás, a NUPI főigazgatója

Főszerkesztő: Vasvári Ferenc e-mail: vasvariferenc@nupi.hu

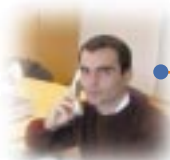
Szerkesztőségi munkatárs: Pucsek József Márton e-mail: pucsekjozsef@nupi.hu

Szerkesztőség: Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet, NUPinfo Szerkesztősége
1146 Budapest, Istvánmezei út 1-3. Telefon: (36-1) 471-4100 / 4717, Fax: 468-3024

Lapkivitel: www.reklamipar.hu/actuart

ACTUART

A NUPinfo internetes változata: <http://www.nupi.hu/hirlevel>

NUPinfo

I. évfolyam 1. szám 2002. november

A Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet lapja
a Héraklész program
és a KSI SE tájékoztató kiadványa

A tartalomról:

- Az utánpótlás-nevelés helyzete, a Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet megalakulása;
- Ismertetjük a Héraklész Alap - és Bajnokprogramot;
- A KSI helye és szerepe az utánpótlás - nevelés rendszerében;
- Tudományos életünk: az NSKI, a Diagnosztika és a Pedagógiai Kutatócsoport;
- Indul a www.nupi.hu - honlapunk bemutatása; Hírek; Előzetes.

Tisztelt Olvasó!

Szíves figyelmébe ajánljuk a Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet hivatalos és terveink szerint rendszeresen megjelenő információs tájékoztatóját. A hazai gyermek- és ifjúsági sport területén az informatika, a kommunikáció sok kívánnivalót hagy maga után, ezért fontosnak tartjuk, hogy a magunk eszközeivel hozzájáruljunk a közérdekű hírek, információk áramoltatásához. A NUPinfo megjelenése, igényes külső arculata, a tematikus tartalom jelzi azt a szándékunkat, hogy közvetlenül olvashatók legyenek azok a hírek, amelyek az utánpótlás-nevelés területén fontosak, hasznosíthatók. Ez a szándék egyúttal azt is jelenti, hogy a kiadvány részben nyitott, helyt ad olyan anyagok közre adására is, amelyek a havi megjelenési időt figyelembe véve aktualitásukat nem veszítik el. A Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet fontosnak tartja, hogy tevékenységéről a lehető legtöbb ismeret nyilvánosságra kerüljön, helyzetünkkel fogva munkánk a széles nyilvánosság előtt is ismert legyen. Ennek érdekében a tájékoztatást, híradást sokoldalúan szolgáltatjuk, a sport különféle területein dolgozók érdeklődését igyekszünk felkelteni és azt folyamatosan magas szinten tartani. Mint ahogy a könyveknek is meg van írva a sorsa, az információs kiadványok léte is meghatározott. Azt gondoljuk, hogy szakterületünkön az utóbbi években annyi, részben megválaszolatlan kérdés, megoldatlan probléma merült fel, amelyeknek taglalása akár

több évre is megtölthetik a NUPinfo hasábjait. Mondanivalónk van, igyekszünk azt megfelelő szinten elmondani, közreadni. Nem véletlen, hogy a kiadvány megjelenésével párhuzamosan az elektronikus hírközlésben is lépünk előre, e sorok olvasásával egyidőben már megnyitható a www.nupi.hu honlap, amely az utánpótlás-nevelés információs rendszerének létrehozásában az első lépés. Remélve, hogy a jövőben rendszeres olvasója lesz a nyomtatott és elektronikus hírleveleinknek,

Tisztelettel:

Nemzeti Utánpótlás - nevelési Intézet
www.nupi.hu

Dr. Szabó Tamás

Dr. Szabó Tamás
a NUPI főigazgatója

A Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet megalakulása és fejlesztési irányai

Előzmények; a magyar sport utánpótlás-nevelésének helyzete

Az Ifjúsági és Sportminisztérium 2000-ben készített elemzést az utánpótlás-nevelés helyzetéről, melynek a legfontosabb megállapításai a következők voltak: „Az elmúlt időszakban végbemenő társadalmi és gazdasági mozgások a hazai utánpótlás-nevelés alapjait is megrengették, nagyfokú szervezeti és szakmai erózió figyelhető meg. A sport iránti érdeklődés csökkenése és az említett kedvezőtlen gazdasági és társadalmi környezet együttes hatása rossz előrejelzést nyújt.”

A rendszerváltás utáni évtized sportja a legnagyobb veszteségeket az utánpótlás-nevelés terén szenvedte el:

- a gyermek- és ifjúsági sportról, a minőségi sport utánpótlás-nevelési helyzetéről kevés információ áll rendelkezésre;
- a különböző korosztályokban a minőségi sport igényével foglalkoztatott sportolók száma – egyes sportági kivételtől eltekintve – csökkenő tendenciát mutat;
- a szétzilálódott szerkezet, a sporttegyesületek helyzetének folyamatos rosszabbodása eleve le-

Stratégiai fejlesztés, a szervezeti megoldás igénye

A 2000-ben készített helyzetelemzés alapján a minisztérium az utánpótlás-nevelésre vonatkozó átfogó stratégiát dolgozott ki. Ebben a meglévő programok összehangolásának igénye, új programok indítása és a terület gondozását célzó szervezet kialakítása szerepeltek.

Világossá vált, hogy az utánpótlás-nevelés problémáját nem lehet leszűkíteni csupán a képzési, nevelési körülmények javítására, széles körű, társadalmi méretű intézkedésekre van szükség.

A Nemzeti Utánpótlás-nevelési Stratégia megalkotásához, újragondolásához az alapvető szakmai, sportági problémákon kívül, általános kérdésekkel is foglalkozni kell. Nem kerülhető meg a tehetséggondozás hatékony formáinak kidolgozása, az utánpótlás-nevelés egészének szerkezeti változtatása, az iskola és a minőségi utánpótlás-nevelés kapcsolati rendszerének szabályozása, a finanszírozási rendszerek, támogatási formák kialakítása, a szellemi élet lehetőségének biztosítása, a sport más területeivel kompatibilis, átfogó informatikai rendszer létrehozása, a tudomány és sportegészségügy lehetőségeinek kihasználása és még sok más aktuális feladat.

Az Ifjúsági és Sportminisztérium 2001 januárjától a Nemzeti Ifjúságkutató Intézettel és a Nemzeti Drogprevenációs Intézettel egyidejűleg a Mobilitás Ifjúsági Szolgáltatón belül hozta létre a Nemzeti Sportmódszertani és Kutatóintézetet (NSKI).

Az NSKI által irányított Héraléksz program azonban olyan jelentős erőforrásokkal és nagy számú főállású illetve szerződéses státussal rendelkező, mely aránytalanságot okozott a Mobilitásnál, illetve a sok

hetetlenné teszi a leghatékonyabb edzőmódszerek és eszközök általános érvényesülését, a központi szakmai elképzelések és ellenőrzés megvalósítását;

- a magyar sport utánpótlás-nevelése nem rendelkezik közép és hosszú távú koncepcióval, amely keretet biztosít a szerkezeti és tartalmi kérdések együttes kezelésére, a meglévő értékek fokozott ápolására, gondozására.

Öröndetes, hogy a kedvezőtlen jelenségek mellett már felismerhetők azok a markáns törekvések is, amelyek megfelelő hangsúlyt kívánnak adni az utánpótlás-nevelésnek:

- országsszerte alakulnak és újjáalakulnak a sportiskolai rendszerű képzést folytató nevelési-oktatási intézmények;
- sikeresen működött a Sydney 2000-, majd az Athén 2004 program;
- az egyes sportági szövetségek átfogó utánpótlás-nevelési elképzelései, az iskolai sport, az atlétika, a labdarúgás és a kosárlabda sportágfejlesztési programjai már működnek, de jelenleg még nem kapcsolódnak rendszerbe, hatásfokuk nehezen ítéhető meg.

vezetői szint miatt nem volt biztosított a szervezet hatékony működése.

Mindezek alapján a minisztérium 2002. januárjától egy önálló költségvetési intézményt „Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet”-et (NUPI) hozott létre. A NUPI fő feladata a Nemzeti Utánpótlás-nevelési Stratégia elméleti háttérének biztosítása, célkitűzéseinek megvalósítása, a Héraléksz Tehetséggondozó Program különböző alprogramjainak (Héraléksz Alprogram, Héraléksz Bajnokprogram, Héraléksz Csillagprogram) működtetése.

Talán a legnagyobb kihívás a Héraléksz Alprogram megalkotása. A kiválasztás, a sportba bekerülés csatornáinak kimunkálása, a sportiskolai rendszer újraépítése, az edzőközpontok, területi (regionális) bázisok létrehozása, a szakmai háttér felépítése olyan feladatot jelent, amely a sportágzat, az oktatásügy, az államigazgatás, az önkormányzatok érdekeinek összehangolását igényli. Erre a lehetőség adott, hiszen olyan rendszert kívánunk létrehozni, amely messze túlmutat a sport utánpótlás-nevelésének problémáin, társadalmi értéket képvisel. A középpontban a gyermek áll, a tehetségek szárnyalására alkalmasat kell adni, de a többiekben is fokozni kell, életre szólóan meg kell alapozni a mozgás, sport iránti igényt.

Az ATHÉN 2004 (korábbi SYDNEY 2000) program helyébe lépő (U25) Héraléksz Csillagprogram egy új típusú gondozást, támogatást fog jelenteni. A felnőtt olimpiai csapatba kerülést segíti, azt a sportolói életszakaszt próbálja támogatni, amely egzisztenciálisan, sportszakmailag és pedagógiailag egyaránt nagyon kritikus.

A Nemzeti Sportmódszertani és Kutató Intézet (NSKI)

A MOBILITÁS keretein belül működő három intézet egyike az NSKI. Az intézet rövid történetében jól elkülöníthető szakaszok vannak. A megalakulást követően (2001.január 1.) két fő területen folyt a munka. Az utánpótlás-neveléssel kapcsolatos diagnosztikai tevékenység, a mérések, az adatgyűjtések főként a KSI Tudományos Csoportjának ezirányú kutatásainak folytatását jelentették. Új kutatási területet jelentett "A sport és társadalmi környezet" című témában elkezdett munka. Két alapvető, reprezentatív kutatás fejeződött be, "Hátrányos helyzetűek és sport", valamint a "Héraléksz program tagjainak társadalmi helyzete" c. témában. Az NSKI nevéhez fűződik az az elméleti munka, amely a

tehetséggondozás új módszereinek kidolgozásában, a szakmai háttér kimunkálásában történt. Az intézet a minisztérium adta jogosítvánnyal élve kidolgozta a HÉRALÉKSZ programok elméleti és sportszakmai háttérét, 2001 évben működtette a HÉRALÉKSZ Bajnokprogramot.

Az NSKI feladatait tekintve profilváltás előtt áll. A kutatások középpontjába fokozatosan az utánpótlás-nevelés társadalmi környezetét, a makro- és mikro-környezet hatásait elemző munka kerül. Az NSKI és NUPI tudományos-kutató munkájában a munkamegosztás érvényesül, a tevékenység kiegészíti egymást.

A Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet Diagnosztikai Csoportja

A KSI hagyományaira, tapasztalataira támaszkodva az utánpótlás-neveléssel kapcsolatos kutatási, diagnosztikai munkának egy jól meghatározott területét gondozza a csoport. Munkájának középpontjában egyrészt a felkészítéssel összefüggő mérések, vizsgálatok állnak, másrészt a gyermek fejlődésével, érésével kapcsolatos kutatások szerepelnek. A terheltség megítélése, az egyéni teljesítőképesség és prognózis a terheléstechnikai részleg feladata. A terheléses gázcsere vizsgálatok a jelenleg elérhető legmodernebb berendezésekkel folynak, labor és pályakörülmények (telemetriás gázcsere) között.

A humánbiológiai kutatások, szolgáltatások kiterjednek a

fiatal sportolók testi fejlődésének, testösszetételének vizsgálatára, a várható testalkati tulajdonságok előrejelzésére. Mérési adataink a motoros teljesítmények, a testalkati és pszichés jellemzők terén már jelenleg is standard viszonyítási alapot jelentenek.

Új színt adott a divízió munkájában a teljesítményt közvetve befolyásoló tényezők vizsgálata, például a táplálkozási szokások feltérképezése, a teljesítményt fokozó megengedett eljárások rendszerbe foglalása. A csoport munkája a humánbiológiai, élettani probléma-megközelítéssel kiegészíti és magyarázni próbálja az utánpótlás-nevelés területén túlmutató jelenségeket is, segítséget nyújt az egyén tehetségének, lehetőségeinek kibontakoztatásában egyaránt.

A NUPI honlapja

www.nupi.hu címen hamarosan elérhetővé válik a Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet honlapja. Szeretnénk olyan, folyamatosan frissülő honlapot készíteni, amelyet minden sportbarát megelégedéssel látogathat. A testneveléssel foglalkozó pedagógusok, edzők, sportszakemberek, élsportoló fiatalok mellett a szabadidősport iránt érdeklődők számára is számos szolgáltatást tervezünk. A honlapon keresztül minden kedves látogató betekintést nyerhet a NUPI különböző részlegeinek (Héraléksz program, KSI, kutatócsoportok...) munkájába. Lehetőség nyílik majd a sporttal kapcsolatos ötletek, gondolatok, problémák felvetésére, közre adására, megvitatására. Szeretettel várunk minden kedves látogatót!

A NUPinfo következő számának tartalmából:

- A NUPI működésének évvégi, összegző értékelése,
- A KSI 2002. évi eredményessége,
- A Héraléksz sportágak 2002. évi eredményessége,
- Bepillantást nyújtunk a készülő testnevelési tanterv, valamint a pedagógiai program koncepciójába,
- Kézilabda posztképző tábor,
- Koreográfus a nő tornában,
- Fiatalkorú sportolók táplálkozási szokásaival kapcsolatos vizsgálat rövid ismertetése.

A KSI szerepe és helye az utánpótlás-nevelés rendszerében

Előzmények

A sportiskolai rendszer struktúrájának kialakítása a hazai utánpótlás-nevelés egységesítését hivatott megteremteni. Az 1960 – as években történtek az első jelentős lépések, amelyek az utánpótlás egységes rendszerének országos kialakítását, megszervezését sürgették. A reform intézkedéseknek az eredményeképpen 1963-ban hozták létre a Központi Sportiskolát (KSI).

KSI

Az azóta is sikeresen működő KSI a hazai tehetséggondozás illetve az utánpótlás-nevelés alappillérvé vált, amely irányt mutatott más sportiskolák, nevelőintézmények számára, ezáltal mintegy meghatározva a hazai utánpótlás-nevelés képzési rendszerét, módszereit. *Benedek Tibor, Kásás Tamás, Vári Attila, Storcz Botond, Erdői Zolt, Bodrogi László*, hogy csak néhány sikeres sportolót említsük a teljesség igénye nélkül, akik a szakosztályainkban dolgozó kiváló szakemberek irányítása alatt kezdték el pályafutásukat.

A KSI igazgatója *Hazsik Endre*, aki 1991. júniusa óta vezeti és irányítja egyesületünket.

Előjelek

Sajnálatos módon az utánpótlás-nevelésben rossz előjelek mutatkoztak. A élsport iránti érdeklődés csökkenése mélypontra juttatta a minőségi sport utánpótlás-nevelését.

A megváltozott gazdasági és társadalmi viszonyok alapjaiban rázták meg az utánpótlás-nevelés helyzetét, amely alól a KSI sem volt kivétel.

Megszűnni látszott a tanulás és a sport tegező viszonya, amit a bővülő lehetőségek a szabadidő eltöltésére, valamint az iskolák által támasztott követelmények eredményeztek. A közoktatásban csökkent a testnevelésórák száma, az egyesületekben, szakosztályokban sok lyukas évfolyam illetve korosztály alakult ki. Mindez együttesen eredményezte azt, hogy a hazai minőségi sport utánpótlás-nevelési helyzete, ezáltal a magyar sport nemzetközi eredményessége esetlegessé vált.

Újra a legjobbak előtt

A kiutat a Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet (NUPI) mutatta meg. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy a NUPI még időben dobta be a mentőövet a hazai utánpótlás-nevelés megmentésére. A KSI a NUPI alapprogramjának részeként működik mint módszertani mintaegyesület.

A KSI célja és feladatai tehát adottak. Egy új utánpótlás-nevelési rendszerben ismét utat mutatni más sportiskolák, nevelőintézmények számára. Mindemellett fontos, hogy legyen egy mintaintézmény, amelyben megvalósulhat a nevelés, az oktatás és a magas szintű sportbeli képzés, amelyek által a gyermekre harmonikus összhangban hat az erkölcsi, esztétikai, szellemi és testi nevelés.

A KSI szakmai feladatai között szerepel a modell szakosztályok fenntartása, a hatékony és korszerű edzésmodszerek kidolgozása illetve alkalmazása az oktatásban és a továbbképzésekben, valamint ezen edzésmodszerek országos elterjesztésének és megismerésének segítése.

Szakosztályaink

A KSI 12 szakosztályt működtet, amelyben jelenleg ötven fő (*szakedzők, testnevelőtanárok*) foglalkozik a gyermekekkel. Egyesületünk Budapesten, a XIV. kerületben az Istvánmezei út 1-3. szám alatt található. Szakosztályainkból nyolc a központot jelentő létesítmény kapuin belül működik, amelyek a következők:

Atlétika,
Asztalitenisz,
Judo,
Sportlövészet,
Női torna,
Ffi torna,
Ökölvívás,
Ötusa.

Négy szakosztályunk – a sportág jellege miatt – más-más helyszínen tartja az edzéseit:

Kerékpár - Millenáris, Városliget

Kajak-kenu - Népsziget

Sí - Csillebérci Ifjúsági Tábor

Vízilabda - Hajós Alfréd, - illetve Császár-Komjádi Sportuszoda.

A beiratkozás folyamatosan történik, amely szakosztályonként más és más életkorhoz kötött. További részletes információk (*edzések időpontjai, korosztályok, edzők, versenynaptár, stb*) a www.nupi.hu/ksi honlapunkon található.

Központban a gyermek

A KSI-ben mintegy 900 gyermek sportol, akiknél felügyeljük a tanulás és a sportolás együttes végzését. A kezdők heti két edzésen, míg a haladó csoportban sportolók heti három-négy edzésen vesznek részt. A kiemelt versenyzőink heti kilenc-tíz alkalommal edzenek. A KSI-ben sportoló és tanuló gyermekeknek heti háromszor (*kedd, szerda, csütörtök*) reggel is lehetőségük van az edzések látogatására. Sok szeretettel várjuk fiúk és lányok jelentkezését, akik a magyar sport sikeres jövőjét jelenthetik.

Kovács Ákos

A NUPI alapfeladatai (funkciói):

- közreműködés (*sport-*) koncepcionális kérdések kidolgozásában;
- tudományos szintű mérések és vizsgálatok, az adatgyűjtés, adatfeldolgozás megszervezése, végrehajtása és integrációja a felkészítés folyamatában;
- közreműködés az edzésmodszerek kidolgozásában és alkalmazásában, az oktatásban, valamint a továbbképzésben;
- a hatékony és korszerű edzésmodszerek elterjesztésének segítése;
- információs hálózat kialakítása és működtetése;
- az edzőmunka magas színvonalú feltételeinek biztosítása, a szakmai segítségadás megszervezése a tehetséggondozó programok résztvevői részére, illetve a sportági szakszövetségek számára;
- a Héraklész programok kidolgozása, irányítása-működtetése és felügyelete.

Az alapfeladatokból következő célok:

- sportra való kiválasztás és felkészítés, az oktatás-nevelés kérdései a 6-tól 23 éves korig terjedő életszakaszban;
- térszerveződés megismerése a sportágak jelenlegi helyzetének, minőségének feltérképezése;
- fejlesztési produktumok kimunkálása, terjesztése (szakmai anyagok, szervezeti modellek, szervezési formák);
- új dokumentációs és információs kultúra kialakítása, elterjedésének segítése;
- a jelenleg már futó és a most induló programok összetevőinek kimunkálása, értékelése;
- a szakmai összetevők előtérbe kerülése, a felkészülési folyamat mérési eredmények alapján történő irányítása.

Kutatási irányok az utánpótlás-nevelés tárgykörében:

- a sport utánpótlás-nevelés helye a társadalmi folyamatokban;
- a társadalmi feszültségek, változások és folyamatok, valamint a jelentkező ellentmondások kutatása, az utánpótlás-nevelés kapcsán;
- az utánpótlás-nevelési szervezeti struktúra elhelyezése a társadalmi térben;
- a célok ismeretében a követelmények kialakítása;
- a kiválasztás és a felkészülés összetevőinek kutatása;
- új, korszerű, szakmailag alátámasztott utánpótlás-nevelési stratégia kidolgozása, elfogadtatása.

A Héraklész Alapprogram

Az Alapprogram a testnevelést, a diáksportot, valamint a kiválasztást segítő program.

Ezen belül: olyan sportiskolai rendszer felépítésének terve, amely megfelel a jelenlegi közoktatási és sportágazati céloknak, lehetőségeknek.

A program szakmai koncepcióját *Parti Zoltán* és az általa vezetett csoport munkatársai dolgozták ki.

Célkitűzései:

- bázisintézmények létrehozása, ahol az egyes sportágak komplex mozgásanyaga beépül a tananyagba, a fejlesztés - képzésre élettani szempontból is elégséges gyakorlati idő biztosításával;
- regionális hálózati rendszer kialakítása, ahol megoldódik a gondoskodás a tehetségekről. Elképzelésünk szerint az új sportiskolai rendszer területileg egységesen helyezkedne el.

Feladatai:

- az iskolai egyedi profilok kialakítása, tanácsadás a helyi igények és viszonyok figyelembevételével,
- szervezeti keretek kimunkálása az alaputánpótlás kiválasztásához.

Mintegy 1600 oktatási intézménnyel történt kapcsolatfelvétel, melyek közül több mint 200 jelezte, hogy pedagógiai programjukban a testnevelésnek kiemelkedő szerepet szánnak. Ez a tény reménykeltő, hiszen a regionális utánpótlás-nevelési centrumok létrehozását megkönnyíthetik.

Az Alapprogram megvalósulását segíti a közelmúltban létrejött pedagógiai kutatócsoport. Feladata: az alaputánpótlásban résztvevő sportolók iskolai és egyesületi neveléséhez segítséget nyújtó szakmai programok, dokumentumok kidolgozása, sportiskolai modell-típusok létrehozása, legitimációja.

A csoport keresi az együttműködés lehetőségét azokkal az iskolákkal is, amelyek a testnevelést jelenleg nem emelt szinten tanítják, de a tantárgy fejlesztése egybeesik elképzelésükkel.

A NUPI Pedagógiai Kutatócsoportja

A Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet Pedagógiai Kutatócsoportja néhány hónapos szervezés eredményeképpen, 2002. őszén alakult meg.

A kutatócsoport vezetője *Lebmann László*, Főállású munkatársai *Gécsi Mariann* és *Illés Jenő*. A kutatócsoport munkáját – külsős munkatársként – segíti *Szöllősi Emese* és *Horváth Ernő*, valamint a NUPI más szervezeti egységében dolgozók közül: *Lénárt András*, *Kovács Ákos*, *Pucskó József* és *Vasvári Ferenc*. A Pedagógiai Kutatócsoport a NUPI-n belül önálló szervezeti egységet alkotva közvetlenül a főigazgató irányítása alá tartozik.

A Pedagógiai Kutatócsoport feladata nagyon összetett:

- Magyarország sportiskolai térképének elkészítése emelt szintű testnevelést nyújtó elemi iskolák és középiskolák esetében;
- a Héraklész program pedagógiai koncepciójának kidolgozása;
- egy több alternatívát biztosító sportiskolai modell létrehozása közoktatási típusú sportiskolai intézmények, valamint sportegyesületi típusú sportiskolák esetében;
- az ehhez kapcsolódó tantervfejlesztés;
- valamint a munkánkhoz kapcsolódó partnerkapcsolatok kiépítése.

Célunk – a jelenlegi állapotok alapos feltérképezése és értékelése után – egy olyan sportiskolai modell megalkotása és gyakorlati kipróbálása, majd akkreditáltatása, mely a magyarországi nemzeti utánpótlás-nevelésre és azon keresztül a hazai testnevelés oktatására, fejlődésére, valamint a sportélet alakulására kedvezően fog hatni.

A Héraklész Bajnokprogram

A Héraklész Bajnokprogram indítása és irányítása

Az új utánpótlás-nevelési stratégia első elemeként indult el a Héraklész Bajnokprogram, melynek legfontosabb célja a tradicionálisan eredményes, illetve a dinamikus fejlődő olimpiai sportágakban azoknak a serdülő, ifjúsági korú sportolóknak a látókörbe vonása, gondozása, akik a magyar sport jövőbeli eredményességének zálogát jelentik. A program jól definiálható szakmai feladata szerint a felnőtt kor küszöbére olyan

versenyzőket kell felnevelnünk, akik elérik a korosztályos nemzetközi színvonalat. Ennek hiányában nem képzelhető el a felnőtt nemzetközi élményben való eredményes szereplés. A sportági szövetségek ezt a célt kivétel nélkül visszaigazolták, egyetértettek vele. A program ennek megvalósításához kínál olyan tervezhető, szervezett, központi feltételrendszert, amely csupán szövetségi szerepvállalással nem képzelhető el.

A program kialakításának, működésének legfontosabb elvei:

- a 13 érintett sportág vezetőivel személyes megbeszéléseken alakulnak ki a sportági létszámok és programok;
- a sportágak számára biztosított létszámok alapján, illetve az egyeztetett elvek (*korosztály, eredményesség*) figyelembevételével a szakszövetségek választják ki a programban résztvevő sportolók és edzők személyét;
- a szakszövetségek a központilag biztosított lehetőségekre építve éves sportági szakmai programokat készítenek;
- a kiválasztott sportolók felkészítése alapvetően továbbra is az egyesületükben történik, emellett rendszeresen sor kerül központi foglalkozások megszervezésére is.

A program az alábbi hat területen biztosít feltételeket a központi felkészítéshez:

- főfoglalkozású és szerződéses munkaviszonyú edzők foglalkoztatása (*szövetségi utánpótlás-edzők*);
- a központi felkészülés létesítmény-feltételei;
- edzőtáborok, összetartások támogatása;
- tudományos háttér, rendszeres antropometriai, pszichológiai, terhelés-diagnosztikai mérések biztosítása;
- a sportegészségügyi ellátás;
- a programban szereplő sportolókra vonatkozó valamennyi információt tartalmazó sportinformatikai rendszer létrehozása.

Adatok, tények, elemzések

Az első évben bekapcsolódó 13 sportágban (*atlétika, birkózás, cselgáncs, kajak-kenu, kézilabda, kosárlabda, ökölvívás, öttusa, torna, triatlon, úszás, vívás, vízilabda*) közel ezer sportolóval kezdtük meg a munkát.

Vezető szakembereink (*Dornbach Ildikó, Bacsa Ferenc, Strubács György, dr. Hetényi Antal, Schmidt Gábor, Kovács László, Kállik László, Vetési Imre, Svasszék Jenő, Barna Gyula, Takács Péter, Puskás Jenő, Kovács István, Molnár Anna, Verrasztó Gabriella, Széles Sándor, Febérvári Balázs, Turi György, Jánosi Zsuzsa, Merész András és Godova Gábor*) a hazai utánpótlás-nevelés elitjét képviselik, garanciát jelentenek a program szakmai irányítására, sportági felügyeletére.

Ez egyúttal azt a lehetőséget is magában hordozza, hogy a szűkebb szakmai feladatokon kívül (*éves programok készítése, edzőek, táborok, felmérések, ellenőrzések*) olyan szellemi műhely jöjjön létre, amelyre a hazai utánpótlás-nevelés történetében még nem volt példa.

A program szakmai támogatottsága minden kezdeti elképzelést felülmúlt, ami reményeink szerint azt is jelenti, hogy jó úton indultunk el.

A program indításáról szóló döntés (*2001. május*) és az indítás időpontja (*2001. szeptember*) miatt az Ifjúsági és Sportminisztérium fejezeti költségvetésében a működtetéshez szükséges források nem állhattak rendelkezésre. A 2001. évi költségvetés kisebb részét év közbeni átcsoportosítások, döntő hányadát pedig a Magyar Köztársaság Kormánya 2378/2001. (XII.18.) számú a 2001. évi általános tartalék felhasználásáról szóló határozata biztosította.

Az programban érintett 13 sportág szakszövetségével kötött megállapodás alapján 2001. harmadik és negyedik negyedévében több mint 200 millió forintot fordítottunk a sportolók felkészítésére.

További tudnivalók a Héraklész Bajnokprogramról:

- A program széleskörű, a sportági szakszövetségek munkáját jelentősen segítő szolgáltatásai alapján több sportág fogalmazta meg a mielőbbi csatlakozás igényét.
- A 14-18 éves korosztály legjobbjainak központi (*állami*) forrásokra támaszkodó kiemelt menedzselése erőteljesen vetette fel egy átfogó, egységes utánpótlás-nevelési rendszer kialakítását. Ezen belül a 14 éves kor alatti korosztályt érintő, a sportági alapokat szélesítő, országos, régiókba szervezett, sportágakat megjelenítő rendszer felállítására és működtetésére, illetve a Bajnokprogramból kikerülő legjobbak további központi támogatására is erőteljes igény mutatkozott.
- A Bajnokprogramban jelenleg szereplő 13 sportágban 21 főállású és 66 szerződéses edzőt foglalkoztatunk. Ezt a létszámot egészíti ki az idén bekapcsolódó további három sportág összesen 3 főállású és 6 szerződéses edzői létszáma.
- Időközben jelentkező új elemek, lehetőségek: a szakemberképzés, a határon túli együttműködés, valamint birkózó osztály indítása a Csanádi Árpád Általános Iskola és Gimnáziumban.
- A Nemzeti Utánpótlás-nevelési Stratégia kialakításában elsőrendű feladat azoknak a kereteknek a kidolgozása, amelyek az utánpótlás-nevelés teljes vertikumát átfogják, az egymásra épülő alrendszerek egy működő, jól kézben tartható egységes rendszert alkotnak. Ez a kormányzati törekvés megfelel a külföldön tapasztalt törekvéseknek.
- Ki kell alakítani azt a munkamegosztást, amely a főfoglalkozású vezetőedzők esetében a Héraklész program és a sportági szövetségi utánpótlás-nevelési programok összehangolásához szükséges.
- A program egyik központi eleme a korábbinál nagyobb időkeretekben, éves szakmai programok alapján biztosított edzőtáborok rendszere. Arra ösztönöztük a sportágakat, hogy lehetőség szerint a legjobb feltételekkel rendelkező központi edzőtáborokat részesítsék előnybe, ami azonban nehezen megvalósítható. Gondot okoz a központi edzőtáborok magas árfekvése, amelynél kedvezőbb árral rendelkező helyszíneket választanak a szövetségek. Arra is volt példa, hogy a program edzőtábori megrendelését a többet fizető külső csoportok miatt nem tudták fogadni, illetve a korábban visszaigazolt edzőtáborokat lemondták.

Tibor József
a Héraklész program igazgatója